

13.02.2015

Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

HE 20/2014 vp

HE 20/2014 vp; Sisäministeriön vastine hallintovaliokunnassa esitettyihin lausuntoihin

Poliisihallituksen esitykseen siitä, että sen ei tulisi toimia ampumarata-asioita käsittelevänä viranomaisena, sisäministeriö toteaa, että hallituksen esitystä valmistellut työryhmä selvitti työnsä aikana eri viranomaisvaihtoehtoja. Valmistelun yhteydessä katsottiin, että viranomaisella tulisi olla asiantuntemusta yleisen järjestyksen ja turvallisuuden, ampuma-aseiden ja rakentamisen alalta. Poliisilta löytyy asiantuntemusta kahden ensin mainitun osalta. Aluehallintovirastoilla ei ole hoidettavana yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitoa koskevia tehtäviä. Niillä ei ole myöskään rakenteellisen turvallisuuden arviointiin tarvittavaa asiantuntemusta. ELY-keskukset osallistuvat maakuntakaavan valmisteluun. Niille kuuluu maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön yleinen ohjaus. Rakentamisen asiantuntemus keskittyy ELY-keskuksissa alueiden käyttöön ja yhdyskuntarakentamisen suunnitteluun kun taas rakentamisen valvonta on kunnallisten viranomaisten vastuulla. ELY-keskuksissa ei ole sellaista rakentamisen asiantuntemusta, jota ampumaradan rakenteellisen turvallisuuden arviointi edellyttäisi. Niissä ei myöskään ole yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyviä tehtäviä.

Poliisihallitus on muistiossaan katsonut, että ampumaratalupaviranomaisena toimiminen ei kuulu poliisin ydintehtäviin. Työryhmä päätyi eri vaihtoehtoja arvioituaan esittämään lupia ja ilmoituksia käsitteleväksi viranomaiseksi Poliisihallitusta, jossa toimii Asehallinnon valtakunnallinen erillistoiminto. Poliisihallituksen nimeäminen lupia ja ilmoituksia käsitteleväksi viranomaiseksi on sekä valtion että harrastajien kannalta tarkoituksenmukaisin vaihtoehto.

Poliisihallituksen esitykseen lääkärin ilmoitusvelvollisuuden säilyttämisestä laajuudeltaan nykyisellään sisäministeriö toteaa, että valmistelutyöryhmä on vertaillut voimassa olevan lainsäädännön ja ehdotetun järjestelmän etuja ja haittoja. Nykyisen laajan ilmoitusvelvollisuuden etuina on se, että ilmoitusvelvollisuuden piiri on sisällöltään huomattavasti laajempi, minkä osoittaa se, että yli 2 000 saapuneesta ilmoituksesta vain alle sata olisi ehdotetun ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvia. Mikäli lääkärinkunta ei tee ilmoituksia ilmoitusoikeuden piiriin ehdotetuista tapauksista, vähenee saapuneiden ilmoitusten määrä olennaisesti. Määrän vähentymisen sijasta olennaista on jatkon kannalta se, tulevatko ilmoitukset oikeanlaisista tapauksista. Joka tapauksessa ehdotetun järjestelmän huonona puolena on se, että ilmoittamatta voi jäädä tapauksia, joista ilmoituksen teko olisi aseturvallisuuden kannalta välttämätöntä. Nykyjärjestelmän muuttamista ehdotettuun muotoon puolestaan puoltavat seuraavat seikat: Ensinnäkin lääkärinkunnalta puuttuu pääsääntöisesti koulutus sen arvioimiseen, onko henkilö itselleen tai toiselle vaarallinen. Toiseksi ilmoitusvelvollisuus edellyttää, että sen perusteet on määritelty tarkasti laissa. Säännöksissä ei myöskään ole määritelty sitä, miten usein ilmoitus tulee tehdä. Tämän määrittäminen olisi tärkeää silloin, jos ilmoituksia ei säilytettäisi. Lisäksi se, että henkilö tekee ampuma-aseella itsemurhan tai käyttää ampuma-asetta toista ihmistä vastaan on harvinainen tapahtuma. Harvinaisen tapahtuman seulominen ilmoituksin johtaa aina siihen, että yhtä oikeaa ilmoitusta kohden tulee suuri määrä

13.02.2015

ilmoituksia sellaisista henkilöistä, joiden ei voi katsoa olevan vaarallisia itselleen tai toiselle. Valmistelussa on vaihtoehtojen vertailun jälkeen päädytty siihen, että ehdotettu yhdistetty ilmoitusvelvollisuus ja -oikeus johtaa yhdessä ilmoitusten säilytysoikeuden kanssa järjestelmään, joka nykyistä paremmin turvaa aseturvallisuuden ja oikeusvarmuuden.

Reserviläisliiton esitykseen, jota Asealan Elinkeinonharjoittajat ry ja Asekauppiaiden Liitto ry ovat tukeneet, vähäisen ampumaradan ylärajan nostamisesta 50 000 laukaukseen sekä Suomen Ampumahihtoliiton esitykseen ylärajan nostamisesta 20 000 laukaukseen vuodessa todetaan, että työryhmän tarkoituksena on ollut rajata vähäisessä ja satunnaisessa käytössä olevat ampumaradat ilmoituksenvaraisuuden piiriin. Tällaisia ovat tyypillisesti metsästysseurojen radat, joilla käydään kohdistamassa asetta sekä harjoittelemassa ja suorittamassa ampumakoetta metsästystä varten. Sellaiset radat, jotka ovat aktiivisessa käytössä, olisivat luvanvaraisia. Kuten lausunnossa on todettu, yhden henkilön aktiivinen ammunta riittää 10 000 laukauksen ampumiseen vuositasolla. Tällöin tilanne on jo se, että radalla ammutaan pari kertaa viikossa vuoden ympäri. Työryhmän esittämä raja on tarkoituksenmukainen vähäisessä käytössä ja vähäisessä aktiivikäytössä olevien ratojen välillä. Lisäksi kuten Ampumaharrastusfoorumin lausunnossa on todettu, olisi ehdotettu rajausta tarkoituksenmukainen uudistettaessa ratoja koskevaa ympäristölainsäädäntöä. Vähäisen ampumaradan ja ampumaradan valvonnassa ei käytännössä ole eroa, ero on merkittävämpi hallinnollisten menettelyjen osalta. Reserviläisliiton ehdotukseen vähäisiä ampumaratoja koskevan ilmoitusmenettelyn sisällyttämisestä ehdotetun ampumaratalain 8 §:n sijasta asetustasolle todetaan, että kyseessä on suoraan kansalaisia velvoittavaa sääntelyä, jota ei perustuslain mukaan ole mahdollista siirtää asetustasolle. Asetustasolle siirtämisestä ei sisäministeriön käsityksen mukaan olisi mitään toiminnallistakaan etua.

Reserviläisliiton ehdotus siitä, että ratavastaavalle lisättäisiin (ampumaratalaki 10 §) oikeus tarkastaa rataa käyttävän henkilön ampuma-aseiden hallussapitoon oikeuttavat luvat, oli esillä valmistelutyöryhmässä. Työryhmä katsoi, että radan ylläpitäjän tai tämän edustajan tehtävänä ei ole valvoa ampuma-aselainsäädännön lupavelvoitteiden toteutumista. Valvontaa voisi kohdistaa ainoastaan siihen, onko henkilöllä jäsenyyteen tai sopimukseen perustuva oikeus käyttää rataa. Tämä turvaa osaltaan radan rakenteellisen turvallisuuden ylläpitoa. Ampujien käyttäytymiseen liittyvää turvallisuutta varmistaisi aselupia koskevan valvonnan sijasta ratavastaavan tai ammunnan johtajan oikeus keskeyttää toiminta, mikäli ampuja ampumisellaan aiheuttaa vaaraa.

Reserviläisliitto on esittänyt ehdotetun ampumaratalain 12 §:n muuttamista siten, että ampumarataverkoston suunnittelussa kuullaan myös maakunnan keskeisiä maanpuolustus- ja reserviläisjärjestöjä. Valmistelussa on lähdetty siitä, että keskeiset metsästys- ja ampumaurheiluorganisaatiot kykenevät kattamaan asiantuntiojina koko ampumaharrastuskentän. Puolustusvoimat vastaa puolustuksellisista ampumaratatarpeista reservin koulutustarve mukaan lukien. Maanpuolustus- ja reserviläisjärjestöjen ampumaharrastukselliset tarpeet tulevat huomioiduiksi Reserviläisurheiluliiton, joka kiistatta on keskeinen ampumaurheiluorganisaatio, kuulemisen kautta. Sisäministeriön käsityksen mukaan metsästyksen ja ampumaurheilun sekä toisaalta puolustusvoimien johdolla sen radoilla tapahtuvan koulutuksen väliin ei jää sellaista laadullista ja määrällistä maanpuolustuksellista tarvetta, jota maanpuolustus- ja reserviläisjärjestöjen kuulemisella tässä yhteydessä voitaisiin täyttää. Yksin reservin ampumataidon ylläpitämistä varten ei Suomeen perusteta ainakaan sellaista määrää erillisiä ampumaratoja, että se pitäisi ottaa ampumarataverkoston suunnittelussa huomioon. Toisaalta ampumaurheiluun käytettävillä Practical- ja SRA-radoilla voidaan ampua myös toiminnallisia ammuntoja. Sentyypinen toiminnallinen ammunta, jota ei tällaisilla radoilla voitaisi harjoittaa, on syytä pysyttää puolustusvoimien radoilla ja ohjauksessa. Reservin ampumataidon ylläpitäminen ei myöskään ole ampuma-aseissa tarkoitettu hyväksyttävä käyttötarve ampuma-aseen hankkimiseen. Sisäministeriö katsoo, että ehdotettua muutosta ei tule toteuttaa. Suomen Ampumahihtoliittoa ei ole mainittu hallituksen esityksen ampumaratalain 12 §:ää koskevissa perusteluissa sellaisena keskeisenä ampumaurheiluorganisaationa, jota tulisi kuulla kehittämissuunnitelmaa laadittaessa. Tältä osin voisi olla syytä tehdä lisäys hallintovaliokunnan mietinnön perusteluihin.

13.02.2015

Tullin esitys ehdotetussa ampuma-aselain 11 §:n 2 momentissa käytetyn termin "maahantuotavan" korvaamisesta termillä "tuotavan" on ampuma-aselain terminologisen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi kannatettava. Sen sijaan ehdotus 19 §:n 8-kohdan yksityiskohtaisten perustelujen muuttamisesta on asiasisällöltään kannatettava, mutta käytännössä mahdoton toteuttaa. Perustelujen muutosten sijasta hallintovaliokunta voisi harkintansa mukaan sisällyttää mietintönsä perusteluosaan selventävän kirjauksen siitä, että tehokkaiden ilma-aseiden tuonti ja siirto Suomeen olisi luvanvaraista. Sisäministeriö katsoo, että luvanvaraisuus tulisi tehokkaan valvonnan ylläpitämiseksi säilyttää tuonnin ja Suomeen tapahtuvan siirron osalta.

Ampumaharrastusfoorumin ehdotukset kaavoittajaa velvoittavista määräyksistä ampumarataverkon turvaamiseksi ja ampumaratojen sisällyttämisestä osaksi valtakunnallista liikuntapaikkaverkkoa ovat sinänsä kannatettavia, mutta mahdolliset säännökset tulee sijoittaa kaavoitusta ja liikuntapaikkarakentamista koskevaan lainsäädäntöön. Samoin Ampumaharrastusfoorumin esitys ampuma-asekouluttajien nimeämisten maksuttomuuden sisällyttämisestä lainsäädäntöön tulisi tehdä valtion maksuperustelakiin eikä sitä ole tarkoituksenmukaista toteuttaa tässä yhteydessä.

Puolustusministeriö ja Pääesikunta ovat esittäneet, että poliisin tulisi voida luovuttaa tietoja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 19 §:n nojalla virka- tai työtehtävissä palvelevien lisäksi myös asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain nojalla palvelevien ja reserviin kuuluvien asevelvollisten osalta tilanteissa, joissa asevelvollisen aselupa on peruutettu. Puolustusministeriö ja Pääesikunta ovat viitanneet syksyllä 2013 antamiinsa lausuntoihin. Ehdotuksen sanamuotoa on lausuntojen antamisen jälkeen pyritty muuttamaan vastaamaan lausunnoissa esitettyä. Sisäministeriö katsoo, että ehdotettu säännöksen sanamuoto "virka-, työ- tai palvelustehtävässä oikeutetun" kattaa asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain nojalla palvelevat henkilöt. Lisäksi se sisäministeriön käsityksen mukaan kattaisi myös kertausharjoituksissa palvelevat reserviläiset, jotka eivät muutoin kuuluisi ilmoitusoikeuden piiriin. Kun tiedot ilmoitettaisiin teknisen käyttöyhteyden välityksellä, tiedot olisi helppo tarkistaa kulloinkin palvelukseen tulevista. Siten tarvetta ei olisi ilmoittaa automaattisesti kaikista reserviläisistä, mikä tarkoittaisi tietojen siirtämistä sellaisesta suuresta henkilökunnasta, joka ei olisi aktiivisesti tekemisissä puolustusvoimien kanssa. Sisäministeriö katsoo, että Pääesikunnan esittämä, asevelvollisuuslain 96 §:ää vastaava muotoilu on sekin mahdollinen, mikäli ehdotettua 19 §:n 20-kohdan sanamuotoa halutaan tarkentaa esimerkiksi siksi, että ehdotuksen sanamuoto ei mahdollista tietojen saamista palvelukseen määräämisen ja sen aloittamisen välisenä aikana.

Maakuntien liitot ovat pitäneet pääosin myönteisenä ehdotettua ampumaratalain 12 §:n ampumarataverkoston kehittämiselvöitystä. Pohjois-Savon liitto on pitänyt sitä tarpeettomana. Maakunnan liitot ovat kuitenkin todenneet kyseessä olevan uuden, kuntien taloutta rasittavan tehtävän. Sisäministeriö yhtyy tältä osin Pohjois-Pohjanmaan liiton kantaan siitä, että kun suunnittelu kytketään maakuntakaavoituksen muuhun suunnitteluun, ei työ määrä nouse kohtuuttomaksi. Sisäministeriö katsoo, että ampumaratojen ja niiden ympäristön kaavoitusta koskevia käytännön ristiriitatilanteita on käytännössä esiintynyt niin runsaasti, että ehdotettua 12 §:ää on pidettävä tarpeellisenä. Liitot ovat pitäneet osin epäselvänä suunnitelman merkitystä. Suunnitelman on hallituksen esityksen perustelujen mukaan tarkoitus olla selvitysaineistoa alueiden käytön suunnittelussa. Se ei siten olisi maakuntakaavoitusta sitovaa, mutta säädösperusteisena suunnitelmana sen tosiasiallinen merkitys olisi kuitenkin huomattava.

Jussi Peltolan lausunnossa on tuotu esiin useita muutosesityksiä hallituksen esitykseen. Näistä osa on sellaisia, joita on jo edellä arvioitu muiden vastaavien esitysten osalta. Muita muutosehdotuksia ei sisäministeriön käsityksen mukaan tulisi toteuttaa. Lausunto sisältää myös eräitä näkökohtia, jotka eivät suoranaisesti liity nyt ehdotettuihin säännöksiin.

13.02.2015

Tässä muistiossa on käsitelty seuraavat lausunnot:

Poliisihallitus
Reserviläisliitto
Reserviupseeriliitto
Rajavartiolaitoksen esikunta
Sosiaali- ja terveysministeriö
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tulli
Ampumaharrastusfoorumi
Puolustusministeriö
Pääesikunta
Suomen Ampumaurheiluliitto
Suomen Ampumahiihtoliitto
Suomen Riistakeskus
Jussi Peltola, ASE-lehti
Asealan Elinkeinonharjoittajat
Asekauppiain Liitto ry
Maanpuolustuskoulutusyhdistys
Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund
Etelä-Pohjanmaan liitto
Hämeen liitto
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Savon liitto

Poliisitarkastaja

Seppo Sivula

Jakelu

Hallintovaliokunta

Tiedoksi

Päivi Räsänen
Päivi Nerg
Marjo Anttoora
Iina Mattila
Markus Kalmi
Annamaija Vihervirta, Anja Sademies, Riitta Joensuu, Tiina Landström
Kauko Aaltomaa
Sanna Heikinheimo
SM/oikeusyksikkö